

בש"פ 5999/15 - דוד יוסף נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5999/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: דוד יוסף

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בתיק מ"ת 28679-07-15 שניתנה ביום 30.8.2015
על ידי כב' השופט מרדכי לוי

תאריך הישיבה: כ"ה באלול התשע"ה (9.9.2015)

בשם העורר: עו"ד אבי אודיז ; עו"ד שחר גרייף
בשם המשיבה: עו"ד אלי שוורץ

החלטה

ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים),
על החלטתו מיום 30.8.2015 של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו במ"ת 28679-07-15 (כב' השופט מ' לוי), בעניין
התנאים המגבילים בהם יהיה העורר נתון עד תום ההליכים נגדו.

רקע

1. ביום 26.5.2015 נעצר העורר בחשד לביצוע עבירות מין שונות, מרמה והפרת אמונים ושיבוש הליכי משפט. כעולה מכתב האישום שהוגש ביום 14.7.2015, העורר כיהן החל מחודש מאי 2007 ועד חודש יוני 2015 כראש עיריית אור יהודה.

כתב האישום מחזיק 25 אישומים אשר מייחסים לעורר, בין היתר, ביצוע של עבירות מין במספר עובדות עירייה במהלך כהונתו. נטען, כי העורר היה נפגש עם אותן עובדות, מלטף אותן במקומות שונים בגופן ומנשקן על פיהן, וזאת אף על-פי שחלק מאותן נשים לא הסכימו לאותם מעשים, או שהסכימו מתוך חשש לעיתידן המקצועי. עוד נאמר בכתב האישום, כי העורר קיים קשרים מיניים עם עובדות עירייה ועם נשים אחרות, שהתקיימו בלשכתו ובמקומות נוספים. העורר הואשם, בין היתר בעשר עבירות של מעשה מגונה שלא בהסכמה, בשתי עבירות של מעשה מגונה בכוח, בשלוש עבירות של הטרדה מינית תוך ניצול יחסי מרות, בשתי עבירות של מעשה מגונה תוך ניצול יחסי מרות, בשש עבירות של הטרדה מינית ובעבירה של בעילה אסורה בהסכמה תוך ניצול יחסי מרות.

על-פי כתב האישום, העורר נהג להעביר למתלוננות שנעתרו לו, ושהיה חפץ ביקרן, נכסים שהגיעו לידי מכוון תפקידו כראש עיר, ובהם מחשבים אישיים, שוברי שי וכספי תרומה. העורר נהג לשפץ, על חשבון תקציב העירייה, את לשכותיהן של אותן נשים (בעוד לשכות שכנות נותרו לא משופצות), להזמין לארוחות במסעדות ולהציע להן קידום בעירייה. בנוסף, יוחסה לעורר שורה של מעשי מרמה והפרת אמונים במסגרתם ניצל את תפקידו על מנת "להתנקם" במתנגדים לו, ולהעביר מתנות שונות מתוך נכסי העירייה לעושי דברו ואנשי שלומו. בגדר כך הואשם העורר, בין היתר, במספר עבירות של שימוש לרעה בכוח המשרה, מרמה והפרת אמונים, גניבה בידי עובד ציבור ואיומים. לעורר יוחסו גם עבירות של שיבוש הליכי משפט והדחת עד.

2. ביום 4.6.2015, טרם הגשת כתב האישום, שוחרר העורר לחלופת מעצר בתנאים מגבילים כדלקמן: מעצר בית מלא בפקוח בבית גיסו בישוב מתן; איסור על שימוש בטלפון או במחשב לצורך שליחת הודעות; איסור על כניסת אחרים לבית הגיס למעט דיירי הבית - רעיית העורר וילדיו; איסור כניסה למוסדות השייכים לעיריית אור יהודה; איסור יציאה מהארץ; איסור על יצירת קשר עם מי מהמעורבים בחקירה; הפקדה כספית בסך 40,000 ש"ח; התחייבות עצמית בסך 100,000 ש"ח; ושלוש ערבויות צד ג' בסך 100,000 ש"ח. ביום 14.7.2015, בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים, ולחלופין בקשה להותרת התנאים המגבילים בתוקפם. בדיון שנערך באותו יום בבית משפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת ד' שריזלי) הוסר האיסור על השימוש בטלפון ובמחשב, ויתר התנאים המגבילים הושארו על כנם. ביום 24.8.2015 התקיים דיון נוסף בפני בית משפט קמא, ובהחלטה מיום 30.8.2015 נקבע, כי קיימות ראיות לכאורה למיחוס לעורר בכתב האישום, וכן קיימות עילות מעצר של מסוכנות ושל שיבוש מהלכי משפט. נוכח האמור, נפסק כי העורר אמנם רשאי לשנות את מקום חלופת המעצר לבית דודו אשר בקרית אונו (אפשרות שלא מומשה על-ידי העורר), אך שאר התנאים המגבילים ימשיכו לחול עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. מכאן הערר.

הערר

3. בעררו מלין העורר על העדר ההנמקה ועל חוסר הפירוט שבהחלטתו של בית משפט קמא מיום 30.8.2015. לטענתו, בית המשפט לא ניתח את הראיות לכאורה, ולא נימק את קביעתו כי הראיות לכאורה הן בעוצמה מספקת להמשך החזקתו בתנאים מגבילים כה חמורים. זאת ועוד, על-פי העורר, בית המשפט שגה כאשר לא התייחס לטענתו

בדבר זיהום עדויות, וראה בה כניסיון להציג את עדויות המתלוננות כ"סיפורי רכילות". כך גם חסר, לשיטתו של העורר, פירוט בדבר התקיימותן של עילות המעצר, וחסרה התייחסות לעיקרי הטיעון שהוגשו לבית המשפט על-ידי העורר באותו עניין. לגופם של דברים נטען, כי מאחר שהעורר אינו נושא עוד בתפקידו, נמוג החשש כי העורר ינצל את השפעתו, את קשריו, או את נאמנותם של עושי דבריו בעירייה לצורך שיבוש מהלכי משפט. העורר טוען בנוסף, כי גם עילת המעצר של מסוכנות לא מתקיימת בעניינו, וכי לא הובהר בהחלטתו של בית משפט קמא בשל אילו מהמעשים המיוחסים לעורר קמה עילת המעצר. לבסוף נטען, כי בית המשפט שגה בכך שלא בחן היתכנותה של חלופת מעצר שפגיעתה בעורר פחותה, וזאת תוך התעלמות מהתקופה הממושכת בה שוהה העורר במעצר בית מלא בפיקוח; ממצבו הנפשי הקשה של העורר; מהמשבר הכלכלי העומד לפתחו; מעברו הנקי; ומתרומתו במסגרת השירות הצבאי וכן במסגרת תפקידו כראש עירייה. נוכח האמור, טוען העורר כי יש להורות על ביטול התנאים המגבילים, לרבות החזרתו לביתו באור יהודה, ולהסתפק באיסור על כניסה למוסדות העירייה ויצירת קשר עם עדי התביעה. לחלופין, נטען, כי יש לבטל את מעצר הבית בו הוא נתון (או למצער את הפיקוח על העורר), ולהסתפק בהרחקתו מאור יהודה.

4. בדיון בערר חזרו באי כוח העורר על האמור בהודעת הערר והדגישו כי כתב האישום, ובפרט פרק המבוא שבו, יוצרים, שלא כהלכה, תמונה מחמירה וקשה המטילה צילה על כל חלקי כתב האישום. זאת בעוד שבחינת כל אישום כשלעצמו תבהיר כי אין מדובר במעשים חמורים המצדיקים מעצר (או חלופת מעצר הדוקה), מה גם שהראיות לכאורה הנוגעות לאישומים החמורים לכאורה (בעיקר אישומים 6 ו-25) הן חלשות ובעייתיות. נטען, כי יתר 13 האישומים עוסקים בעבירות מין, אינם מתארים מעשים חמורים ואף אם ל-6 אישומים מתוך הנ"ל יש ראיות "פורמליות" לכאורה, הרי שגם בהן חל כרסום. הכרסום בראיות וחולשתן מיוחסים, לטענת העורר, בראש ובראשונה, לכך שמדובר בראיות "מזוהמות", שכן הן הושגו תוך כדי שהחוקרים "ממחזרים" באוזני הנחקרים טענות שהושמעו כלפי העורר, לרבות רכילויות ועדויות מפי השמועה. נטען כי ראשית הפרשה בהתארגנות של קבוצת אנשים ששמה לה למטרה להתנכל לעורר, ונמשכה בחיפוש אחר מתלוננות, גם מהעבר הרחוק, גם במקרים בהם היה מדובר בתלונות שנבדקו בעבר ונגנזו, עד ליצירת כתב האישום הנוכחי שממדיו גדולים במיוחד. נטען כי הדמיון לכאורה במעשי העורר, כפי שעלה מתיאורי המתלוננות השונות, אינו מעיד על שיטה מצד העורר, אלא על כך שהמתלוננות נחשפו לאותם התיאורים ודברי רכיל. העורר מפנה גם לאישומים ספציפיים, כגון האישום הראשון שעוסק בפרשה של יחסים רומנטיים בהסכמה עם אישה בעלת מעמד, במטרה להראות כי לא "כצעקתה". לגבי האישום ה-25, המייחס לעורר עבירה חמורה של מעשה מגונה בכוח, נטען כי חומר הראיות הנוגע לו מעורר סימני שאלה ביחס לאופי המעשים, שנעשו, לכאורה, בנוכחות חברתה של המתלוננת, מה גם שמדובר בפרשה ישנה ובתיק שנסגר בעבר. התייחסות פרטנית לאישומים נוספים מצויה ב"עיקרי הטיעון" שהוגשו לבית משפט קמא ושצורפו לערר.

5. העורר טוען כי לא מתקיימות בעניינו עילות מעצר: נטען ששעה שחדל לכהן כראש עירייה, נשמת בסיס כוחו ועוצמתו והדבר מקהה את מסוכנותו, ככל שהיתה. לענין המסוכנות נטען עוד, כי כל אישום כשלעצמו אינו מצביע על מסוכנות גבוהה, ובאשר להצטברות הפרשות נאמר, כי ה"כמות אינה מייצרת איכות", כי קיים כרסום של ממש בעוצמת הראיות, וכי אם ההתבטאויות של המתלוננות בדבר חששן מהעורר יבחנו בקפדנות יימצא שחלקן נאמרו על-ידי מי שכלל לא פגשו בעורר אלא מפי השמועה וחלקן קשורות בעובדה שהעורר היה ראש עירייה ובעל עוצמה, שאינה עוד בידיו. בדומה לכך נטען לענין עילת השיבוש, שמעשי השיבוש הנטענים כלפי העורר מעוגנים אף הם בהיותו בעל תפקיד ציבורי רם ובעל השפעה ועוצמה. העורר מדגיש כי אין לו עוד כל קשר עם הנעשה בעיריית אור יהודה.

6. העורר מתאר את ההכבדה הרבה שנגרמת לו עקב התנאים המגבילים בהם הוא נתון. לענין מצבו האישי הגיש העורר השלמת טיעון קצרה בכתב, ומפאת צנעת הפרט לא אפרט ואסתפק בכך שמתוארת מצוקה אישית קשה, כמו

גם מצב כלכלי מורכב. העורר מציין את הקושי הרב שנגרם נוכח התנאי שעניינו פיקוח אנושי צמוד ורציף ונוכח היות החלופה הנוכחית מרוחקת. העורר מבקש שיתאפשר לו לעבוד למחייתו ולפרנסת משפחתו שנקלעה למצוקה כלכלית. צוין כי העורר הקפיד עד כה למלא אחר כל תנאי השחרור.

7. תמצית עמדת המשיבה היא, שמדובר בעברין סדרתי, כשעובדת מעורבותו בשורה כה ארוכה של פרשות מעידה על מסוכנותו. מסוכנות זו נלמדת מחוסר המעצורים המאפיין את התנהגות העורר ומהיקף המעשים, עד שאין בסיום כהונתו כראש עירייה כדי להפיג את החשש מפניו. נטען כי מכתב האישום עולה שחלק מהמעשים נעשו עוד בטרם החל העורר לכהן כראש עירייה, וכי לעניין העדר העכבות יש ליתן את הדעת גם לאישומים שאינם עוסקים במעשים מיניים, המתארים מעשים כוחניים פורצי גבולות. נטען לחשש להשפעה על מתלוננות ועל עדים בכלל, בין היתר נוכח קשריו של העורר עם אנשי עירייה, קשרים שחלקם מן הסתם נותרו בעינם לאחר שנים כה רבות במהלכן היה ראש עירייה. התמונה המתקבלת מכתב האישום גם אינה מאפשרת ליתן בעורר אמון כפי שנדרש כאשר בית משפט מקל בתנאי מי ששוחרר לחלופת מעצר. המשיבה אינה מתנגדת שהעורר ישהה במעצר בית בכל ישוב, פרט לאור יהודה.

דיון והכרעה

8. בטרם הדיון בערר לגופו ראיתי לנכון להתייחס לסוגיה הנוגעת להיבט מסוים של אדמיניסטרציה שיפוטית ואופן ניהול ההליך הפלילי, ולפרוש את השקפתי ביחס אליו.

העורר מפנה בעררו ל"עיקרי הטיעון" אותם הגיש לבית משפט קמא ומבקש כי אלו ייחשבו כחלק מהערר. אומר מיד, כי המסמך האמור, המחזיק 86 עמודים, אינו אלא כתב סיכומים מפורט לפרטי פרטים, הדומה במהותו לסיכומים המוגשים בתום הליך שמיעת ראיות. אין מקום, ואין צורך, להיכנס לפירוט כה רב של חומר הראיות, גם בתיק רב היקף, כאשר בית המשפט אמור לבחון קיומן של ראיות לכאורה לצורך בחינת מעצרו של נאשם עד לתום ההליכים, או שחרורו בתנאים. זאת, בין היתר, כיוון שבשלב זה לא נבחנות שאלות של מהימנות והבחינה היא לכאורית בלבד. מעבר לכך, בהליכים פליליים הטיעון, ככלל, אמור להישמע בעל-פה. הדבר נכון גם ביחס לסיכומים שלאחר שמיעת ההוכחות (ראו נוהל נשיא בית המשפט העליון בעניין שמיעה רצופה בהליכים פליליים), וקל וחומר שכך הוא בדיון בבקשה למעצר עד לתום ההליכים. הגשת טענות בכתב, מעבר למסמכי עזר כגון ראשי פרקים, ריכוז פסיקה, מראי מקום בחומר הראיות וכו', גורמת להארכת ההליך וסרבולו, ומקשה על בית המשפט להתמקד בסוגיות המרכזיות. הטענה שבכך נחסך "זמן אולם" היא במרבית המקרים אשליה, שכן כנגד זמן האולם שנחסך לכאורה, אמור בית המשפט להשקיע זמן ניכר בקריאת החומר הכתוב ובניתוחו, ואף זמן זה הוא זמן שיפוטי שאינו מצוי בשפע. העיקר הוא שהדיון בעל-פה מאפשר לבית המשפט למקד את הצדדים בסוגיות החשובות באמת, לחדד את הטיעון, לנפות טענות סרק, לקבל הסכמות עובדתיות ודיוניות, לבקש הבהרות בעניינים שנותרו מוקשים, לוודא שהטיעון מובן עד תום וכו' - מהלכים שלא ניתן לעשותם כאשר הטיעון, או חלקו, מוגש בכתב. בית משפט קמא אכן העיר במקרה זה, בצדק רב, על אורכם של עיקרי הטיעון. להשקפתי, כלל לא היה מקום לקבלם ותחת זאת להורות לצדדים למצות את מלוא טענותיהם בעל-פה. כמדומני שגם בעלי הדין אמורים לבכר טיעון בעל-פה, שאז הם יכולים לוודא שטענותיהם אכן הובנו על ידי בית המשפט ולעמוד בזמן אמת על הנקודות הצריכות הדגשה והרחבה.

9. באשר לעוצמת הראיות - טענות העורר בסוגיה זו מתאפיינות בכך שהן מכוונות, בעיקרו של דבר, כלפי מהימנות המתלוננות. אכן, לעורר טענה מרכזית, שעניינה "זיהום" התלונות, אך הטענה אינה יכולה להיבחן לגופה על יסוד חומר

הראיות הלכאורי ושעתה תגיע עם סיום שמיעת כל הראיות. גם אם האפשרות אותה מעלה העורר אינה מופרכת, הרי שבחינת התלונות, כשלעצמן, כפי שנעשה ב"עיקרי הטיעון" מטעם העורר, אינה מצביעה כי בהכרח כך היה. באותה מידה יתכן שקווי הדמיון בין התלונות נובעים מכך שאכן מדובר ב"שיטה" מצד העורר. מטבע הדברים, כאשר ננקט מהלך שבעקבותיו "נחשף" אופן התנהלותו של נושא משרה ציבורית בכירה, התנהלות שנמשכה שנים רבות ושנגעה לאנשים רבים, קיים חשש מובנה שיריבו ינצלו זאת ושלחקירה ישתרבו גם חומרים שאין להם משקל ראיתי רב, בהיותם עדויות שמיעה, הפרזות וכו'. ואולם, בשלב הנוכחי אין מקום לשלילת הפוטנציאל הראיתי בשל כך. לאחר עיון בטענות העורר בנושא הראיתי, ובתגובת המשיבה להן (בבית משפט קמא ובבית משפט זה) נראה כי אין מקום לשנות מקביעתו של בית משפט קמא לפיה קיימות בידי המשיבה ראיות לכאורה להוכיח את המיוחס לעורר, גם אם אהיה מוכן להניח, לטובת העורר ולצורך ההליך דנא, שנכח האמור לעיל חלק מהאישומים יתבררו בסופו של דבר כפחות חמורים או אף יופרכו.

10. מכלול המעשים המיוחס לעורר מלמד על מסוכנות לא מבוטלת, בשל כך שיש בו כדי להעיד על נכונות לפרוץ גבולות ולהפר חוק, כמו גם על העדר עכבות ביחסים בין אישיים ובכל הנוגע לטוהר המידות. אכן, משעה שהעורר אינו מחזיק עוד בכהונה שאפשרה לו לנצל לרעה ולעשות שימוש שלא כדין בכוח המשרה, קהתה מסוכנותו במידה ממשית. כפי שנאמר זה לא מכבר בעניינו של אדם אחר, שפעל בדרכים מניפולטיביות ומסוכנות "אלא שבעקבות מעצרו המתקשר של העורר, דומה כי נגזרו מחלפות ראשו" (בש"פ 4658/15 פישר נ' מדינת ישראל (9.7.2015)). אין זאת כי נמוג כל חשש מפני מסוכנות. לעורר קשרים אותם צבר בשנים בהם פעל בעירייה. הוא אכן הוכיח, במעשיו הלכאוריים, כי יש להישמר מפניו וכי גבולות המותר והאסור אינם נשמרים על ידו. אלא שלאחר ש"נרצע אל עמוד הקלון הציבורי" (שם) הדברים אינם באותה עוצמה.

לכך יש להוסיף את החשש מפני השפעה על עדים, מה גם שמיוחסים לעורר מעשים המלמדים על מהלכים בהם נקט ושמטרתם שיבוש הליכים. יוטעם, עם זאת, כי גם מהלכים אלה נעשו כשהעורר עדיין החזיק במשרתו הציבורית.

11. נוכח כל אלה סבורני כי אין מקום להסיר מעל שכמו של העורר הגבלות שתבטחנה שהחששות האמורים, שבכוחם להקים עילת מעצר גם אם לא בהכרח בין כותלי הכלא, יופגו במידה סבירה. כידוע, אין לצפות לכך שיהיה בכוחם של תנאים מגבילים להבטיח הבטחה מלאה מפני החששות שביסוד עילת המעצר. עם זאת, לעת הזו איני סבור שיש מקום לאפשר לעורר לילך חופשי. עליו להיות נתון בתנאים מגבילים שיאפשרו פיקוח על תנועותיו. מכאן שמעצר בית הוא בבחינת תנאי מתחייב, בוודאי לעת הזו, כאשר עדיין לא הוברר כיצד מתנהל משפטו של העורר ומה הצפי הריאלי באשר למשכו, וכשלא התבקשה הכנת תסקיר מעצר.

באשר לשוב בו תקבע החלופה, דומני שראוי שזו תהיה מחוץ לאור יהודה. לעורר נקבעה "שעת התאוררות", הוא יוצא לפגישות עם פרקליטיו, לטיפולים רפואיים ולמשפטו. בהזדמנויות אלה אין הוא ספון במקום החלופה עצמו. קיים סיכון בכך שמהלכים אלה יתבצעו בתחומי אור יהודה, ולו בהשפעה שיכולה להיות לכך על מי מהמתלוננות שתחוש מאוימת משובו של העורר לשוב בו שלט, לכאורה, ביד רמה במשך שנים רבות ונוכח הקשרים שרקם העורר עם גורמים בעיר זו. כזכור, המשיבה אינה מתנגדת לשינוי מקום חלופת המעצר הנוכחית (בישוב מתן) לכל ישוב שאינו אור יהודה. העורר יוכל, אפוא, להציע לבית משפט קמא חלופה אחרת ולבקש את אישורה (בנוסף לחלופה בבית דודו בקרית אונו שכבר אושרה).

12. באשר לצורך בפיקוח אנושי צמוד – כמדומני שתנאי זה אינו מתחייב. סבורני שאין מדובר בעורר שיש לגביו חשש אמיתי וסביר שללא פיקוח הוא יפר את מעצר הבית. המעשים המיוחסים לעורר נעשו כולם בקשר עם תפקידו או כתוצאה מהיותו ראש עירייה, ועתה אין הוא מחזיק בכל תפקיד שיש עמו עוצמה או השפעה והדבר מביא להפחתה ממסוכנותו. המסוכנות והחומרה היתרה שמצאתי נובעים בעיקרם מצבר המעשים שנעשו לאורך זמן ולא ממעשה זה או אחר כשלעצמו, שראוי להגן על הציבור מפני עשייתו. הסיכון שאם יפר את תנאי חלופת המעצר הדבר עלול לגרום למעצרו בפועל, הוא גורם הרתעה אפקטיבי כלפיו, מה גם שבהיותו דמות מוכרת קיים סיכון שההפרה תתגלה ותדווח. גם אין קושי לבחון, מעת לעת, האם העורר מקיים את מעצר הבית. דרישת הפיקוח, שיש עמה הכבדה מיוחדת והמגבילה את העורר גם במציאת מקום לחלופת מעצר במרכז הארץ, אינה בבחינת הכרח. עם זאת, כל אימת שהעורר יוצא ממקום מעצר הבית, עליו להיות מלווה כל העת על-ידי ערב שנמצא על-ידי בית משפט קמא מתאים לכך.

13. ככל שהעורר יהיה מעוניין לצאת לעבודה, ואיני מחווה דעה באשר לאפשרות זו, לעת הזו או בכלל, הרי שבכל מקרה סבורני שמהלך כזה מחייב הגשת תסקיר מעצר אשר יבחן את הנתונים הרלוונטיים, ובכלל זה את מקום העבודה המיועד והמפקחים.

14. הנה כי כן, בעיקרו של דבר אין בידי להיעתר לערר. הערר מתקבל במובן זה שמבוטלת הדרישה לפיקוח אנושי צמוד בעת שהעורר שוהה במקום מעצר הבית. פיקוח כזה נדרש בכל יציאה של העורר. מובהר כי שינוי מקום החלופה מחייב אישורו של בית המשפט המחוזי (למעט בית הדוד בקרית אונו שכבר אושר). כל יתר התנאים שנקבעו יעמדו בעינם.

למען הסר ספק, עומד בתוקפו צו איסור פרסום על שמות המתלוננות וכל פרט שיש בו כדי לזהותן. בנסיבות אלה, אוסר פרסום פרטוקול הדיון בבקשה דנא.

ניתנה היום, ג' בתשרי התשע"ו (16.9.2015).

ש ו פ ט